

Initiatives of Change

Bruggen van vertrouwen bouwen

**Jaarverslag 2016
Nederlandse Stichting
Initiatives of Change (IofC)**

Inhoudsopgave

Verslag van het bestuur van de Nederlandse Stichting Initiatives of Change (Morele Herbewapening)	2
Jaarrekening 2016	19
Balans per 31 december 2016	20
Staat van baten en lasten over 2016	21
Toelichting behorende tot de jaarrekening 2016	22
Overige gegevens	33
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	34
Resultaatbestemming	38

Verslag van het bestuur van de Nederlandse Stichting Initiatives of Change (Morele Herbewapening)

gevestigd te Amaliastraat 10, 2514 JC Den Haag

Wie wij zijn

Initiatives of Change (IofC) is een wereldwijd netwerk van mensen van verschillende levensovertuiging met als gemeenschappelijk doel zich in te zetten voor een betere samenleving, ieder te beginnen bij zichzelf.

Visie

IofC streeft naar een rechtvaardige, vreedzame en duurzame wereld waaraan iedereen op zijn eigen wijze een gewetensvolle bijdrage kan leveren. Wij zijn ervan overtuigd dat er een wezenlijk verband bestaat tussen persoonlijke en maatschappelijke verandering. Positieve verandering in persoonlijke motieven en gedrag draagt bij aan een positieve ontwikkeling in de wereld.

Missie

IofC daagt eenieder uit om pionier te zijn voor een betere wereld en de verandering die men in de samenleving wil zien zelf voor te leven, en wil mensen hierbij ondersteunen, inspireren en met elkaar verbinden. IofC biedt ruimte voor ontmoeting, reflectie en het delen van ervaringen voor mensen die op zoek zijn naar hun eigen rol in het streven naar een betere wereld. Zo wil IofC een katalysator zijn waardoor goede voornemens en plannen ook werkelijkheid worden; van theorie naar initiatieven in de praktijk

Speerpunten

Vrede en sociale samenhang - door te werken aan verzoening en wederzijds vertrouwen bij conflicten en verdeeldheid.

Ethiek en leiderschap - goed bestuur op ieder niveau door het stimuleren van een cultuur van leiderschap gebaseerd op morele integriteit, compassie en onzelfzuchtige dienstbaarheid.

Duurzaam leven - economische rechtvaardigheid en duurzame omgang met natuur en milieu door te inspireren tot een verandering van motieven en gedrag.

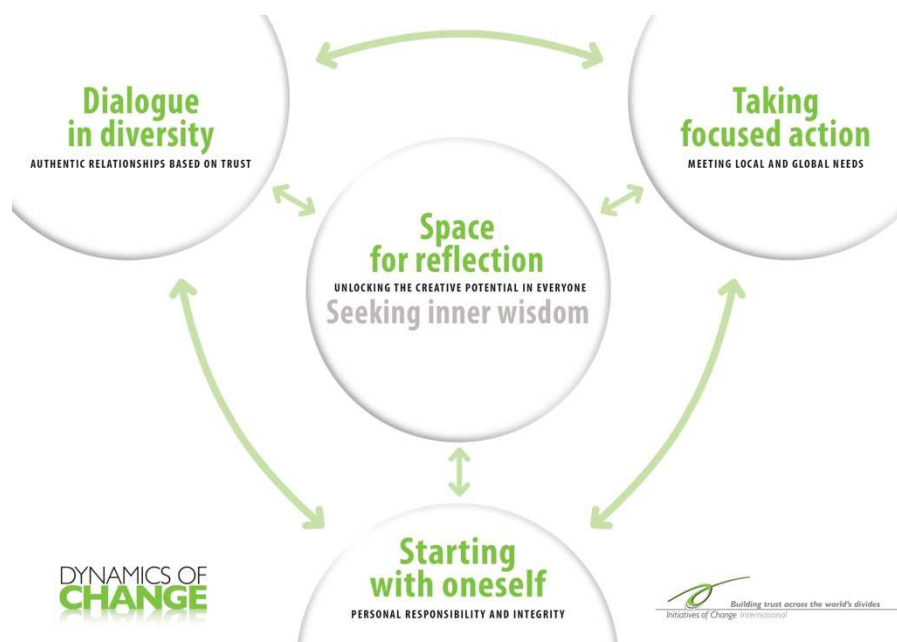
Benadering

Beginnen bij jezelf - een eerlijke blik op eigen motieven en gedrag is vaak het begin van persoonlijke verandering. Morele waarden als onzelfzuchtigheid, eerlijkheid, liefde en zuiverheid bieden een praktisch handvat om de eigen beweegredenen en handelingen in het dagelijks leven te onderzoeken.

Ruimte maken voor reflectie - in stilte kunnen mensen ontdekken wat er diep in hun hart leeft, tot zichzelf komen en richting vinden voor het leven. Door regelmatig stil te zijn krijg je toegang tot een bron van inspiratie, vernieuwing en kracht. Voor sommigen is dit luisteren naar God – voor anderen de innerlijke stem of het geweten.

Luisteren naar anderen - een eerlijk en open gesprek tussen mensen van verschillende generaties, levensovertuiging en culturele achtergrond schept vertrouwen en versterkt de sociale samenhang. Waar er conflict is, groot of klein, kan een eerlijke dialoog de weg vrij maken voor verzoening en gezamenlijke actie.

Gerichte actie ondernemen - de mensen en programma's van IofC beogen bij te dragen aan vrede en sociale cohesie, ethisch leiderschap, een rechtvaardige economie en een duurzame wereld. IofC doet dit door middel van projecten, het organiseren van bijeenkomsten, deelname aan internationale programma's en het vervullen van een netwerkfunctie. Naast lopende programma's speelt IofC in op wat er in de samenleving gebeurt.

Waar we vandaan komen

Ontstaan

Initiatives of Change is ontstaan uit het werk van de Amerikaanse Lutherse predikant Frank Buchman (1878-1961). Buchman geloofde dat er een goddelijk doel is voor de wereld en ieder mens, en richtte zich op het verband tussen geloof en maatschappelijke verandering. In de loop van de jaren groeide zijn bereik en telde mensen van verschillende religies en levensbeschouwing. In de twintiger jaren van de twintigste eeuw werd zijn werk bekend als de Oxfordgroep en in 1938 kreeg het de naam Morele Herbewapening. In 2001 veranderde deze naam in Initiatives of Change.

Juridisch

De Nederlandse Stichting Initiatives of Change is opgericht om dit werk in materiële zin te ondersteunen. Sinds 1948 is zij statutair gevestigd in 's-Gravenhage. De laatste statuten- en of naamswijzigingen bij notariële akte dateren van 21 november 2001 en 24 november 2003, na voorlegging aan en goedkeuring van de belastingdienst in 's-Hertogenbosch. In december 2007 heeft de belastingdienst gemeld dat onze stichting aan alle criteria van een Algemeen Nut Beogende Instelling voldoet, en dus de ANBI status heeft. De erkenning is ingegaan per 1 januari 2008.

Internationale vereniging

De Nederlandse stichting is lid van Initiatives of Change International, de vereniging die de nationale organisaties van IofC en de internationale programma's samenbrengt. Zij is opgericht in 2002 en valt onder de Zwitserse wet. De lid organisaties handelen in overeenstemming met de statuten en de principes van de beweging. In ieder ander opzicht zijn ze autonoom. Initiatives of Change International is een vereniging zonder winstoogmerk, onafhankelijk van welke politieke, religieuze of economische organisatie dan ook. Waar gepast werkt IofC samen met gelijkgestemde partners. Vrijwilligers spelen een belangrijke rol.

Organisatie

De organisatiestructuur bestaat uit een bestuur, een financiële commissie, een raad van toezicht, betaalde medewerkers en vrijwilligers.

Bestuur

Het bestuur beheert de middelen en goederen van de stichting en is er verantwoordelijk voor dat de activiteiten die ontplooid worden in lijn zijn met de doelstellingen van de stichting.

Het bestuur kwam in het boekjaar zeven maal bij elkaar. In het bestuur van de stichting hadden in 2016 zitting:

M.H.P. Fermin, voorzitter tot 05-07-2016

C.W.M. Wolvekamp, voorzitter m.i.v. 30-08-2016, vanaf 05-07-2016 waarnemend voorzitter

H.G. de Pous-de Jonge, secretaris

D.J. Geertsema, lid tot 09-05-2016

M.J.E. Schothorst-Hoekstra, lid

A. Schots, lid m.i.v. 30-08-2016

F. Toonstra, lid

Leden van het bestuur worden niet betaald voor hun werkzaamheden. Zij mogen wel hun uitgaven ten behoeve van de stichting en ter bevordering van het doel van de stichting vergoed krijgen.

Financiële commissie

De financiële commissie is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de dagelijkse financiële handelingen. De commissie vergaderde dit jaar zeven keer. In de financiële commissie hadden in 2016 zitting:

C.W.M. Wolvekamp, voorzitter

J.K.C. de Pous, secretaris

R.W. Overdijkink, lid

A.R. Burger is adviseur van de commissie.

Medewerkers

Willem Jansen, programma coördinator, voor 80%.

Laura Reijnders, coördinator communicatie, voor 60%

Christiaan Groen, coördinator training, voor 60 %.

Marijana Fermin-Longin, archivaris voor 12 uur per week tot 01-12-2016

Op projectbasis werken mee Valika Smeulders en Stefanie Schuddebeurs. De eerste met projecten die discriminatie en racisme tegengaan en dialoog bevorderen. De tweede met het project 'de luisteracademie'. Daarnaast werkt Stefanie mee met trainingen en de verhalencyclus.

Irene de Pous werkt mee als redacteur van de website. Hiervoor schrijft ze ook inhoudelijke stukken. Zij wordt per uur betaald.

Lotty Wolvekamp verzorgt de boekhouding. Johannes en Hennie de Pous ondersteunen en adviseren medewerkers en vrijwilligers.

Raad van toezicht

De stichting kent een raad van toezicht die belast is met het onderzoek en de goedkeuring van de jaarrekening. In de raad van toezicht hadden in 2016 zitting:

L. Alderliesten, voorzitter

M. de Pous, lid

Financieel beleid

De stichting wordt primair gefinancierd vanuit giften, legaten en nalatenschappen. Legaten en nalatenschappen worden, tenzij een specifieke bestemming is aangeduid, geacht te zijn bestemd voor het werk van de stichting op lange termijn. De middelen worden daartoe belegd. De jaarlijkse inkomsten uit dividend en rente worden aangewend voor de exploitatie. Koersstijgingen worden geacht bij te dragen aan de instandhouding van het vermogen, en daarmee van toekomstige inkomsten voor het werk van de stichting. In het financieel beleid van de stichting past maar in beperkte mate financiering met vreemd vermogen, waarbij het primair gaat om crediteuren en soortgelijke verplichtingen. Ten einde de doelstellingen van de stichting te realiseren wordt jaarlijks een begroting opgesteld en door het bestuur vastgesteld. Daarbij kan het

bestuur, in het licht van de doelstellingen en het algemeen nut, in enig jaar instemmen met een exploitatietekort. Gezien de inzet op lange termijn en de onzekerheid bij het inschatten van de omvang worden koersresultaten en legaten/ nalatenschappen niet begroot.

Resultaten boekjaar

De resultatenrekening van de stichting laat een negatief resultaat zien van € 102.498 (begroot was een negatief resultaat van € 264.345). Zoals toegelicht bij het financieel beleid maakt Initiatives of Change onderscheid in de reguliere jaarlijkse exploitatie en de exploitatie op lange termijn

Het reguliere exploitatieresultaat laat een tekort zien. Het in het verleden bijeengebrachte vermogen wordt aangesproken om de doelstellingen van de stichting te verwezenlijken. Het tekort is lager dan begroot, door hogere koersresultaten van beleggingen (ten behoeve van de reguliere exploitatie).

De opbrengsten uit dividenden en coupons (€ 28.638 ingezet ten behoeve van de exploitatie) waren lager dan begroot en lager dan in 2015 en 2014. De dalende rentes voor veilige leningen manifesteren zich ook in onze portefeuille. De in 2014 ingezette wijziging in het vermogensbeheer heeft geleid tot een daling van de kosten van vermogensbeheer van 50%. De instandhouding komt vooral door het vermogensbeheer (koersresultaten). Ook in 2016 is positief resultaat voor instandhouding gerealiseerd. De ontvangen giften, donaties, zijn in 2016 gestegen t.o.v. 2015. Dit heeft o.a. te maken met twee ontvangen subsidies voor het mapping project.

Het resultaat is ten laste gebracht van de reserves, waarbij een deel, € 6.349, betrekking heeft op bestemmingsreserves. Het overige deel (€ 96.149) is ten laste gebracht van de algemene reserve.

Na balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan die invloed hebben op de ontwikkeling van het vermogen of het resultaat van de stichting. De begroting 2016 is in lijn met die van voorgaande jaren.

Activiteiten

Algemeen

De Nederlandse Stichting Initiatives of Change biedt via haar centrum op de Amaliastraat 10 te Den Haag een plaats voor inspiratie, toerusting en ontmoeting. Door het beheer van de middelen ondersteunt de stichting activiteiten en initiatieven. Een van de doelstellingen van de stichting is het verstrekken van financiële hulp tot het bevorderen van de morele herbewapening, in het bijzonder van die van Nederland. De activiteiten en initiatieven die zij ondersteunt betreffen dus zowel Nederland als andere landen.

Een andere 'activiteit' die daarbij past is het onderhouden van persoonlijke contacten in het brede netwerk. Daardoor wordt samenhang en een gevoel van gemeenschapszin gecreëerd. In een verslag als dit wordt alleen de eerste soort activiteiten zichtbaar. De andere activiteit is moeilijk te kwantificeren, maar voor het realiseren van de doelstelling van de stichting niet minder belangrijk. Door de medewerkers wordt daaraan dan ook veel tijd besteed.

Verslagen van de meeste activiteiten zijn te vinden op www.iofc.nl. Een beknopt overzicht van de activiteiten volgt hieronder.

Context

In het licht van de vluchtelingen crisis en de toenemende polarisatie besloot IofC Nederland in 2016 extra nadruk te leggen op de interculturele dialoog en met name de inspanningen te richten op het bevorderen van sociale cohesie in de stad waar het centrum van IofC Nederland zich bevindt, namelijk Den Haag.

We voelden ons geïnspireerd door de *Dialogo Toolkit*, die Initiatives of Change Internationaal ontwikkelde samen met de *Conference of INGO's*, een van de drie raadgevende organen van de Raad van Europa. Dit is een praktische gids van dertig pagina's met handvatten voor eenieder die bruggen wil bouwen in situaties van spanning tussen verschillende groepen mensen. De gids brengt de beste inzichten samen van vele jaren aan ervaringen, debat en onderzoek in de Europese landen.

Deze gereedschapskist voor dialoog is gebaseerd op een *White Paper* over interculturele dialoog uit 2008, waarin de 47 lidstaten van de Raad van Europa een antwoord geven op de uitdaging waar Europa voor staat, namelijk om de culturele diversiteit te respecteren en behouden en tegelijkertijd de democratische rechtstaat, mensenrechten en waardigheid van ieder individu te waarborgen.

De *Toolkit* is met name geschikt om plaatselijk te gebruiken. De opstellers gaan ervan uit dat autoriteiten van steden en dorpen beter dan wie ook weten hoe belangrijk het is dat mensen daadwerkelijk samen leven. Door op plaatselijk niveau oplossingen te zoeken die rekening houden met alle betrokkenen kan interculturaliteit een verrijking worden in plaats van een hindernis. Zie voor mee info <http://www.iofc.nl/zo-voer-je-een-intercultureel-gesprek-de-dialoog-toolkit>

Deze oproep was een kolfje naar de hand van IofC programma coördinator Willem Jansen, met zijn jarenlange ervaring op dit gebied in Pakistan, Kenia en Den Haag. Het

‘mapping’ project, waar Jansen mee gewerkt heeft in Nairobi, is een voorbeeld daarvan. Aan dit project in Den Haag is financieel bijgedragen door Fonds 1818 en de gemeente Den Haag.

De activiteiten hieronder passen in de internationale strategie van IofC om de grond oorzaken van extremisme aan te pakken, naast het bevorderen van goed bestuur en ethisch leiderschap in alle gremia van de samenleving.

Het mapping-project in Den Haag

Bij mapping gaan mensen samen op pad om de omgeving in kaart te brengen aan de hand van zelfgekozen thema's. Hierdoor leren ze elkaars perspectief kennen en zien ze hun eigen omgeving met nieuwe ogen. Zo vormt het een praktische opstap naar interculturele dialoog op wijk- en stadsniveau. Dialoog wordt diapraxis. En het ‘samen doen’ verdiept ook weer het gesprek. Het project heeft als titel: *Mapping programma Den Haag: Bruggen bouwen tussen ‘zand’ en ‘veen’*. In de meest gesegregeerde stad van Nederland, Den Haag, wil dit programma bijdragen aan het bruggen van vertrouwen bouwen tussen de Hagenaars en de Hagenezen, ‘de hoeden’ en ‘de petten’, ‘wit en zwart’, ‘rijk’ en ‘arm’, ‘seculier en religieus’ Den Haag.

Op de bijeenkomst ‘Welkom hier’ op **7 februari** in Den Haag, georganiseerd door Justice and Peace, het Human Security Collective, het Nutshuis en Fonds 1818, was Willem Jansen uitgenodigd om te vertellen over het mapping-project. Hij gaf als voorbeeld de pilot, die IofC in samenwerking met Vluchtelingenwerk twee maanden eerder uitvoerde in het Haagse Bezuidenhout. Het project bracht vluchtelingen uit de tijdelijke opvanglocatie aldaar samen met vrijwilligers en buurtbewoners.

Op **24 februari** introduceerde hij de mapping methode tijdens een internationale conferentie over Participatory Action Research (PAR) als nieuwe etnografische onderzoeksmethode op het Institute of Social Studies in Den Haag (links op de foto), voorafgaand aan de inaugurale rede van de nieuwe rector professor Inge Hutter. Als vervolg hierop hebben studenten van het ISS en de Haagse Hogeschool op **20 April** en **25 mei** samen elkaars gebouwen verkend. Afzonderlijk

werden beide gebouwen in kaart gebracht rond het thema van toegankelijkheid voor asielzoeker. Samen brachten de studenten elkaars gebouwen in kaart rond thema's zoals kunst, veiligheid en gastvrijheid. In het bijzijn van zes docenten van de beide onderwijsinstellingen werden de resultaten gepresenteerd.

Bruggen van vertrouwen bouwen

MAPPING PROGRAMMA DEN HAAG
 ↳ BRUGGEN BOUWEN TUSSEN 'ZAND' en 'VEEN' ♡
 ↳ INITIATIVES OF CHANGE NEDERLAND

DIVERSITEIT
ONDERNEMERSCHAP
DIALOG

Hoeftade **Kijkduin**
Hoeftade = Levensduidelijkheid
IK ZIE DE HOEFTADE NU MET ANDERE OGEN!
EEN OPENBARING!
LATEN WE HOG REFS AF-SPREKEN

HAAGSE TOREN - SKYBAR
STATIONSWEG
STUDENT HOTEL
RODE DORP
MJG
SUPER - BRAZILIAANSE MARKT
RIF REIZEN
VISCENTER

START
2011
VOORRAAD
LOGISTIEKE UITPAGING!
25 KM VRIJ
HOGSTE RES-TAURANT
PENTHOUSE
DINING

2010
BUREN UITGEKOCHT - ZAAK VERGROOT
EERST BAKKER
IMAGO - MIJN
2008
5-10 MND.
2016 CO-WORKING SPACES
2013
BEZOEK X.MIN. JUSTINE & POLITIE
VOORBEELD ZIJN!
135 JONGEREN AAN BAAN GEHOUDEN
IN GESPREK met politiek
135 JONGEREN AAN BAAN GEHOUDEN
GEWELDIGE MARKT
COACHING & VERGEG

ONZE KRACHT!
Mij zijn 1 familie!
DYNAMISCH
ANDERS DAN ANDERE VERBODEN BUITENES

VRUWENLIJKE ONDERNEMER ZIJN = UITDAGING
RIF REIZEN
00000000
specialisatie in
GEWELDIGE MARKT
COACHING & VERGEG

Ook de uitwisseling in het najaar tussen de Haagse bewoners van Laak en Duindorp smaakte voor de deelnemers naar meer. Willem Jansen organiseerde dit samen met Bilal Sahin, directeur van het Vadercentrum Adam in Laak, en Jack du Pon, coördinator Straatvertegenwoordigers in Duindorp. In de ochtend van **26 oktober** kwamen twaalf bewoners uit Laak met de tram naar Duindorp, waar ze na een ontvangst in het wijkcentrum het Trefpunt aan het Tesselseplein, ieder vergezeld door een Duindorper, de wijk verkenden. En 's middags gingen de bewoners van Duindorp naar Laak om in tweetallen die wijk in kaart te brengen. Aan het eind van de dag kwam iedereen samen in het Vadercentrum Adam in Laak om de ervaringen met elkaar te delen. Een deelnemer eindigde zijn presentatie zo: 'Door de contacten met jullie vandaag is een heleboel van de angst en onbegrip die ik had weggenomen.' Op de eindejaarbijeenkomst op de Amaliastraat op **14 december** kwam een deel van de groep uit Laak en Duindorp opnieuw bij elkaar.

Op verzoek van de gemeente Den Haag en Vluchtelingenwerk Nederland organiseerde IofC Nederland samen met Welzijn Scheveningen een pilot project om statushouders en vrijwilligers met elkaar in contact te brengen. De eerste twee delen van het project werden uitgevoerd op **20 en 27 augustus**. Statushouders en vrijwilligers troffen elkaar in het Kalthuis in Scheveningen, waarna ze in kleine gemengde groepen de straat op gingen om de omgeving in kaart te brengen (zie onderstaande foto's). Dit gebeurde naar aanleiding van een gekozen onderwerp, zoals 'gastvrijheid', 'sport', 'strandleven hier en daar' en 'Scheveningen toen en nu' etc. De evaluaties waren positief. Sommige vrijwilligers uit Scheveningen zeiden dat de drempel was verlaagd om meer te doen voor vluchtelingen in het algemeen en Scheveningse statushouders in het bijzonder.

Verhalen delen

(Tenzij anders vermeld vonden de activiteiten hieronder plaats in het centrum van IofC, Amaliastraat 10 in Den Haag.)

Op zoek naar een gedeeld verhaal - Ingegeven door de vluchtelingen crisis en door de toenemende polarisatie en onverdraagzaamheid kwamen op **28 april** mensen met velerlei achtergrond en idem verhalen naar het IofC centrum in Den Haag. Het doel was verhalen met elkaar te delen en te zoeken naar een gedeeld verhaal. Mohamed Sini, senior strategisch adviseur korpsleiding van de Nationale Politie, trapte de bal af door zijn verhaal te vertellen, als zoon van een politiek vluchteling uit Marokko. De middengroep in de samenleving, waartoe hij zichzelf rekent, moet zichtbaarder worden, vindt hij. 'En laten

we positieve verhalen vertellen die hoop geven in plaats van verhalen die angst zaaien.’ De avond begon toepasselijk met een buffet met geurige, kruidige, exotische gerechten. De voor velen onbekende gerechten bereid door vluchtelingen uit Syrië vielen zeer in de smaak.

Het verhaal van ons slavernijverleden - Met het thema ‘Hoe gaan we om met ons koloniale verleden’ sloot Initiatives of Change op **21 juni** het seizoen af. Die afsluiting begon om 5 uur met een stadswandeling met 30 deelnemers langs het slavernijverleden van Den Haag. Onderzoekster Valika Smeulders bracht dit verleden tot leven met verhalen over bestuurders, handhavers en plantage-eigenaren, maar ook over mensen die zelf tot

slaaf gemaakt waren en in Nederland kwamen wonen.

Het vervolg vond plaats in het centrum van IofC aan de Amaliastraat. Na een buffet met soep en broodjes vertelde Stefanie Schuddebeurs, oprichter van de Luisteracademie, wat de ontdekking dat een voorouder plantage-eigenaar in Suriname was geweest, met haar gedaan had. Mercedes Zandwijken sloot af. Zij richtte de Ketu Koti dialoog tafels op, waar zwarte en witte mensen tijdens een maaltijd verhalen delen om de slavernij in Suriname te herdenken. We moeten, zo is haar overtuiging, de geschiedenis die ons met elkaar verbonden heeft, kennen en erkennen.

Dialoog doen - Je kunt er lang over praten, maar je kunt het ook gaan doen. Met dat idee kwam een diverse groep mensen op zaterdag **1 oktober** bij elkaar voor de themadag ‘Aan dialoog doen’.

Centraal stond de praktijk van dialoog. Niet praten óver, maar experimenteren mét. Want, zoals een van de deelnemers opmerkte: ‘Dialoog vraagt beoefening. We moeten het in verschillende vormen doen en steeds weer,

want elke groep en elk moment is anders.’

Rondgang langs Haagse initiatieven van verandering -

Op **14 december** kwamen ruim vijftig mensen, die betrokken waren bij de activiteiten de maanden daarvoor naar het IofC centrum in Den Haag om ervaringen met elkaar te delen en alvast vooruit te kijken naar 2017. Het bleek dat de rondgang langs Haagse initiatieven van verandering mooi gerangschikt kon worden rond de drie pijlers van Initiatives of Change: vrede en sociale

samenhang, ethiek en leiderschap, duurzaam leven.

Rol van cultuur en religie

SID

Society for International Development

Op **15 maart** was Willem Jansen een van de sprekers over de positieve rol die religie kan spelen om begrip tussen mensen te kweken, mits er aan bepaalde voorwaarden voldaan wordt. De titel was *Understanding the Other: Religion as Dialogue*. Samen met Mahardhika Sadjad uit Indonesië en Ilyas Sherally van Leiden University Campus The Hague, beiden moslim, hield Willem een pleidooi voor de inzet van Faith-based Organisations (FBOs) bij Development Studies naast het werk van Community-based Organisations en NGOs. De bijeenkomst vond plaats in het Institute of Social Studies in Den Haag en was georganiseerd door de 'Society for international development'.

Ook in het Institute of Social Studies in Den Haag vond op **12 november** de jaarlijkse *Interfaith conference* plaats. Willem Jansen van IofC organiseerde deze internationale dag samen met Waltraut Stroh, internationaal studenten-pastor voor het ISS en de TU Delft. Het thema was *Human Rights, Culture and Religion – towards a common ground*. Er waren 96 deelnemers (zie onderstaande foto), waarvan twee-derde studenten van tien Nederlandse universiteiten en een Belgische (Gent). Als gastspreker kwam dr. Abamfo Atiemo, hoofddocent religiewetenschap aan de universiteit van Accra. Zijn toespraak was geënt op zijn boek 'Religie en de cultuuroverdracht van mensenrechten in Ghana'. Het is uiterst belangrijk, vindt hij, dat mensen vanuit hun culturele en religieuze kijk op de wereld mensenrechten begrijpen en beamen. Dan kunnen mensenrechten als gemeenschappelijk belang een verbindende rol spelen.

Onderdeel van de dag waren dialoogtafels waar voor de deelnemers controversiële stellingen geponeerd werden, zoals: in alle religies staan mannen boven vrouwen;

LGBT mensen kunnen net als ieder ander gelovig zijn; migranten moeten assimileren in hun gastland; vrijheid van meningsuiting houdt ook in de vrijheid om te beledigen. Een deelnemer nam als belangrijkste les van de dag mee dat je heel goed samen kunt leven en werken met mensen die er een andere levensfilosofie op na houden.

Op **13 januari** en **27 september** gaf Jansen twee gastcolleges op de Haagse Hogeschool in het kader van Wereldburgerschap waarbij hij de IofC-film 'The Imam and the Pastor' liet zien. Studenten zeiden daardoor geïnspireerd te zijn.

Duurzaamheid

Naast vrede en sociale samenhang, goed bestuur en ethisch leiderschap, is duurzaam leven een belangrijk speerpunt van IofC.

In het kader daarvan deed IofC in de persoon van Laura Reijnders op donderdagavond **8 september** samen met zo'n veertig andere organisaties mee aan de Haagse Fietsparade voor het Klimaat. Met deze fietsparade vroegen zij aan de gemeente Den Haag om 'een tandje erbij' te doen voor het klimaat. De parade was een initiatief van Den Haag Fossielvrij en Den Haag Cycling Meetup om te laten zien hoe breed de roep in de stad is om de CO2-uitstoot drastisch te beperken en te kiezen voor een groen, schoon en duurzaam Den Haag. Met meer dan 200 deelnemers kijkt iedereen terug op een geslaagde actie.

In aanloop naar Wereldvoedseldag ging de documentaire 'Silent Land: the fight for fair food' op **11 oktober** feestelijk in première in een vol Tuschinski in Amsterdam. Het evenement werd mede georganiseerd door Laura Reijnders namens Initiatives of Change Nederland. Daarnaast organiseerde IofC samen met het Filmhuis Den Haag een speciale vertoning van de film op vrijdag **14 oktober**. Aansluitend vond een discussie plaats met de Indiase wetenschapper en milieuactiviste Vandana Shiva en duurzame ondernemer Maurits Groen. Ook hoofdrolspeelster Seng Channeang, bijnaam Moon, was aanwezig.

Serie levensverhalen

De serie van drie levensverhalen begon met het verhaal van **Mpanzu Bamenga**. Bamenga is onder andere coördinator van het Wereldhuis voor ongedocumenteerden in Den Haag en gemeenteraadslid voor D66 in Eindhoven, waar in hij 2015 tot politiek talent van het jaar werd gekozen. Op woensdag **30 maart** vertelde de van oorsprong Congolees zijn levensverhaal. Zijn naam betekent

strijder en vechten is wat hij al zijn hele leven doet. Voor een beter leven voor hemzelf en zijn familie. Voor gelijke rechten voor iedereen. Zijn motivatie haalt de jurist en politicus onder meer uit zijn eigen ervaringen als ongedocumenteerde in Nederland.

Het tweede levensverhaal was van apache-piloot **Peter Gordijn**, die na vijf uitzendingen in Afghanistan en Mali het leger verliet en boeken begon te schrijven. Op **20 april** vertelde hij over deze opmerkelijke verandering in zijn leven, de dilemma's die hij tegenkwam en zijn persoonlijke groei. Een avond over 'gewapende en innerlijke conflicten'. Tijdens het nagesprek bleek dat veel

mensen uit het publiek het dilemma dat Gordijn schetste herkenden uit hun eigen werk en carrière. Wat doe je als er een conflict is tussen jouw geweten en het systeem waar je in zit? Wanneer probeer je dingen aan te kaarten en te veranderen binnen het systeem, en wanneer stap je er uit?

Oud-kapitein **Rob Overdijkink** sloot op **22 juni** de serie af. In aanwezigheid van bekenden, vrienden en familieleden blikte hij terug op zijn leven. Op de dertig dienstjaren bij Shell Tankers, waarin hij als hoofd van een 'multi-culturele minimaatschappij' over de wereld voer. Op de oorlog in Zuidoost-Azië dat zijn ouderlijk gezin verscheurde. En op zijn huwelijk en gezinsleven dat hem door al die jaren

heen een houvast van liefde en vertrouwen heeft gegeven. Veel van wat hij vertelde, resoneerde bij zijn toehoorders, wat leidde tot een levendig nagesprek.

Trainingen

Leiderschap: van binnen naar buiten - In het weekend van **13 en 14 februari** nam een veelkleurige groep van elf jonge mensen deel aan de eerste twee pilot dagen van de vierdaagse Leiderschapstraining 'Leiderschap: Van binnen naar buiten'. De training, onder leiding van Christiaan Groen, richtte zich op de relatie tussen persoonlijke

en maatschappelijke verandering. Deelnemers verdiepten zich in hun eigen gedrag en keuzes, reflecteerden op welke waarden voor hen belangrijk zijn en krijgen inzicht in de dynamiek van verandering. Op **12 en 13 maart** volgde het tweede deel van de training. Een deelnemer na afloop: 'Deze cursus is een aanrader voor eenieder die zijn of haar leven een nieuwe impuls wil geven.'

Verbindend luisteren - Luisteren is als ademen. Je doet het de hele tijd, meestal zonder je er bewust van te zijn. Tijdens de Luisterworkshop op **15 maart** van Stefanie Schuddebeurs, oprichter van de Luisteracademie, verdween voor even die vanzelfsprekendheid. Aan de hand van discussie, oefeningen en theorie verkenden dertien deelnemers een avond lang deze alledaagse maar tegelijkertijd

complexe vaardigheid.

Zingeving, ethiek en leiderschap - Op **8 oktober** en **2 november** vond onder leiding van Christiaan Groen en Stefanie Schuddebeurs de ZiEL training plaats. De letters staan voor **Zingeving**: Wie wil ik zijn, en wat is voor mij van betekenis? **Ethiek**: Hoe maak ik keuzes die ik voor mezelf en voor anderen kan verantwoorden? **Leiderschap**: Hoe geef ik leiding aan mijzelf? Hoe geef ik invulling aan een

voor mij zinvolle bijdrage aan de samenleving, hoe wil ik van invloed zijn? De cursus bestaat uit relevante theorie en veel praktische voorbeelden. Een deelnemster na afloop: 'Ik vond het bijzonder dat er in de training ook aandacht werd besteed om de stap naar buiten te maken: wat wil ik vanuit deze reflecties betekenen voor de buitenwereld?'

Voor- en najaarsactie

IofC organiseerde twee maal een financiële actie. In het voorjaar om deelname aan de conferenties in Caux te sponsoren. En in het najaar een actie voor steun aan de dialoog projecten in Oekraïne. De acties brachten respectievelijk € 3.020 en € 2.145 op.

Publiciteit

In 2016 is er viermaal een gedrukte versie verschenen van de nieuwsbrief *Ander Nieuws*. Die wordt naar tussen de 120 en 130 personen gestuurd. De digitale versie heeft uiteraard een veel groter bereik en wordt frequenter uitgestuurd.

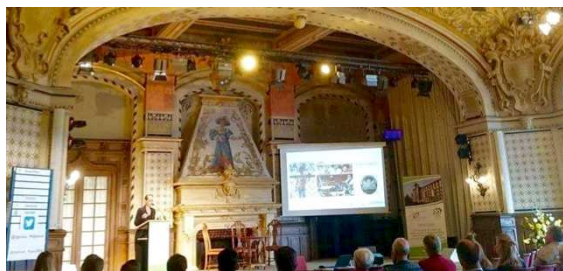
Laura Reijnders is verantwoordelijk voor de publiciteit van IofC in Nederland. Dit omvat PR, website, sociale media, digitale en papieren nieuwsbrieven, ondersteuning activiteiten, werken aan een strategie van IofC Nederland en daaruit voortvloeiend een strategie voor communicatie.

In internationaal verband werkt ze met anderen aan het brand refresh project. Dit project heeft als doel om een zogenaamde 'brand toolkit' op te leveren met daarin een opgefrist logo, teksten en taal (missie, visie, speerpunten, etc. komend uit eerdere consultaties) en templates voor brochures, visitekaartjes, etc.

Internationaal

Bestuurslid Foske Toonstra is namens IofC Nederland lid van de Europese Stuurgroep (ESG). Van 22 tot 25 januari nam zij in Oslo deel aan een vergadering van deze groep.

Van 8 tot 10 april namen bestuursleden Foske Toonstra en Mariëlle Schothorst-Hoekstra in Engeland deel aan het jaarlijkse UK Fellowship weekend met het thema 'Living Differently'. Met de deelname aan het weekend werd de kracht van *fellowship* ervaren als verbinding in het IofC netwerk.

Een vijftigtal Nederlanders nam in de zomer actie deel aan een van de conferenties in Caux. Een aantal in een organisatorische rol. Christiaan Groen assisteerde bij de conferentie *Trust and Integrity in the Global Economy*. Merel Rumping (links of de foto), initiator van een sociale onderneming die in

opkomende economieën de toegang tot betaalbare protheses beoogt te vergroten, was een van de sprekers. Andries Jan Zijlstra was assistent bij de conferentie *Land, Lives, Peace*.

Voor de conferentie 'Europa: nieuwe redenen voor hoop' leidde Stefanie Schuddeberus een *Enquiry Stream* getiteld 'Met jouw (Europese) ogen'. Javed Latif begeleidde een groep jonge mensen die via het Young Ambassadors programma gekomen waren. Het International Peace Forum werd mede georganiseerd door Laura Reijnders. De populaire CATS (Children as Actors for Transforming Society) organiseerde IofC in partnerschap met onder andere Euro Child, in de persoon van Mieke Schuurman. Zeven Nederlandse vrouwen (rechts op de foto) namen deel aan de jubileum conferentie van Creators of Peace. Een van hen, Digna Hintzen, had ook deelgenomen aan de eerste conferentie, 25 jaar geleden. Willemijn Lambert maakte er een grafische weergave van.

Laura Reijnders nam in Caux deel aan de jaarlijkse vergadering van de Internationale Communicatiegroep.

Stichting Caux

Bestuursvoorzitter Lotty Wolvekamp is ook lid van het bestuur van de Stiftung Caux-Initiativen der Veränderung, die verantwoordelijk is voor het internationale conferentiecentrum in Caux, Zwitserland. Zij bezoekt regelmatig de vergaderingen.

Jaarvergadering IofC Internationaal

Als actief lid van de overkoepelende organisatie Initiatives of Change International bezoekt onze stichting trouw de jaarvergaderingen. In 2016 werd Nederland op de jaarvergadering in Caux vertegenwoordigd door bestuursvoorzitter Lotty Wolvekamp.

Den Haag, 6 maart 2017

C.W. M. Wolvekamp

voorzitter

H.G. de Pous-de Jonge

secretaris

Jaarrekening 2016

Balans per 31 december 2016

(na resultaatbestemming)

		2016		2015	
		EUR	EUR	EUR	EUR
Vaste activa					
Materiële vaste activa	1	673.984		701.845	
Financiële vaste activa	2	275.000		280.000	
Effecten	3	3.667.353		3.722.931	
			4.616.337		4.704.776
Vlottende activa					
Overige vorderingen	4	12.374		11.916	
Liquide middelen	5	390.938		415.517	
			403.312		427.433
Som der vlottende activa			5.019.649		5.132.209
Eigen vermogen					
Algemene reserve	6	4.352.424		4.460.974	
Herwaarderingsreserve		596.940		622.440	
Bestemmingsreserve		9.460		8.582	
Bestemmingsfonds		41.941		22.267	
			5.000.765		5.114.263
Overlopende passiva	7		18.884		17.946
			5.019.649		5.132.209

Staat van baten en lasten over 2016

		Werkelijk 2016	Begroot 2016	Werkelijk 2015
		EUR	EUR	EUR
Baten				
Nalatenschappen en giften		54.984	34.700	17.806
Baten uit beleggingen	8	179.137	35.340	103.992
Overige baten		2.810	250	309
Som der baten		236.931	70.290	122.107
Lasten				
Personeelskosten	9	183.310	180.235	120.295
Afschrijvingen op materiële vaste activa		21.198	20.000	20.462
Overige kosten	10	134.921	134.400	145.599
Som der lasten		339.429	334.635	286.356
Saldo		-102.498	-264.345	-164.249
Bestemming van het saldo				
Mutatie bestemmingsreserves		878		-9.073
Mutatie bestemmingsfonds		19.674		-
Mutatie algemene reserve		-123.050		-155.176
		-102.498		-164.249

Toelichting behorende tot de jaarrekening 2016

Algemeen

De Nederlandse Stichting Initiatives of Change (Morele Herbewapening) is gevestigd te Den Haag.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 "Kleine organisaties zonder winststreven".

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een kalenderjaar.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, met uitzondering van de huizen en de effecten.

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de stichting zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of

een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's.

Grondslagen voor de omrekening van vreemde valuta's

Transacties in vreemde valuta

Transacties luidend in vreemde valuta worden naar euro's omgerekend tegen de geldende wisselkoers per transactiedatum. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen worden per balansdatum naar euro's omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Niet-monetaire activa en passiva in vreemde valuta's die tegen historische kostprijs worden opgenomen, worden naar euro's omgerekend tegen de geldende wisselkoersen per transactiedatum. De bij omrekening optredende valutakoersverschillen worden als last in de staat van baten en lasten opgenomen.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur zich oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, overige vorderingen, geldmiddelen en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten maken eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Financiële instrumenten die deel uitmaken van een handelsportefeuille

Financiële instrumenten (activa en verplichtingen) die worden aangehouden voor handelsdoeleinden worden gewaardeerd tegen reële waarde en wijzigingen in die reële waarde worden verantwoord in de staat van baten en lasten. In de eerste periode van waardering worden toerekenbare transactiekosten als last in de staat van baten en lasten opgenomen.

Overige vorderingen

Overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Overige financiële verplichtingen

Financiële verplichtingen die geen deel uitmaken van een handelsportefeuille worden tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd op basis van de effectieve rente methode.

Materiële vaste activa

De huizen worden gewaardeerd op actuele waarde. De actuele waarde wordt bepaald aan de hand van de vastgestelde WOZ-waarde. De actuele waarde van het huis in de Amaliastraat wordt verminderd met de cumulatieve afschrijvingen, omdat het in gebruik is als kantoorpand. Hierbij wordt rekening gehouden met grond waarover niet wordt afgeschreven.

De verbouwingskosten, inventarissen en auto's worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur.

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd, indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

Financiële vaste activa

De grondslagen voor overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het hoofd Financiële instrumenten.

Vorderingen en effecten

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten is beschreven onder het hoofd financiële instrumenten.

Eigen vermogen

Algemene reserve

Nalatenschappen, legaten en algemene giften boven de € 200.000 worden rechtstreeks in de algemene reserve gemuteerd.

Herwaarderingsreserve

Waardevermeerderingen van materiële vaste activa die worden gewaardeerd tegen actuele waarde (huizen) worden opgenomen in de herwaarderingsreserve. De herwaarderingsreserve wordt gevormd per individueel actief en is niet hoger dan het verschil tussen de boekwaarde op basis van historische kostprijs en de boekwaarde op basis van actuele waarde. Als een actief wordt vervreemd, valt een eventueel aanwezige herwaarderingsreserve met betrekking tot dat actief vrij ten gunste van de Algemene reserve.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd financiële instrumenten.

Opbrengstverantwoording

Nalatenschappen, legaten en algemene giften onder de € 200.000 worden in het jaar van ontvangst verantwoord in de staat van baten en lasten.

Ontvangen subsidies en giften voor speciale doeleinden worden in het jaar van ontvangst verantwoord in de staat van baten en lasten. Deze subsidies en giften worden door het bestuur toegewezen aan een bepaald doel en de nog niet bestede gelden worden via de resultaatbestemming verantwoord als bestemmingsreserves onder het eigen vermogen.

Overige kosten

De overige kosten worden als last verantwoord indien de onvoorwaardelijke toezegging aan een derde wordt gedaan.

Balans per 31 december 2016

1 Materiële vaste activa

	Grond en huizen EUR	Verbouwings- kosten EUR	Inventarissen EUR	Auto's EUR	Totaal EUR
Stand per 1 januari 2016					
Aanschaffingsprijs	131.914	3.665	28.067	21.904	185.550
Herwaardering	773.086	–	–	–	773.086
Bruto boekwaarde	905.000	3.665	28.067	21.904	958.636
Cumulatieve afschrijvingen	-220.883	-1.466	-14.729	-19.713	-256.791
Netto boekwaarde	684.117	2.199	13.338	2.191	701.845
Mutaties in de boekwaarde:					
Investerings	–	–	4.337	–	4.337
Aanschafwaarde					
desinvesteringen	–	–	–	–	–
Afschrijvingen	-14.500	-733	-5.965	–	-21.198
Herwaardering	-11.000	–	–	–	-11.000
Afschrijvingen					
desinvesteringen	–	–	–	–	–
	-25.500	-733	-1.628	–	-27.861
Stand per 31 december 2016					
Aanschaffingsprijs	131.914	3.665	32.404	21.904	189.887
Herwaardering	762.086	–	–	–	762.086
Bruto boekwaarde	894.000	3.665	32.404	21.904	951.973
Cumulatieve afschrijvingen	-235.383	-2.199	-20.694	-19.713	-277.989
Netto boekwaarde	658.617	1.466	11.710	2.191	673.984
Afschrijvingspercentages	2%	20%	10-25%	20%	

2 Financiële vaste activa

	2016 EUR	2015 EUR
Lening u/g	275.000	280.000
	<u>275.000</u>	<u>280.000</u>

Lening u/g betreft een geldlening van oorspronkelijk EUR 300.000 verstrekt vanaf mei 2010 met een looptijd van 5 jaar. In 2015 is de looptijd met 10 jaar verlengd.

Het rentepercentage bedraagt 2,8% per jaar.

Op de geldlening behoeft gedurende de looptijd niet te worden afgelost. In 2016 is er daarentegen voor € 5.000 afgelost.

De verstrekte zekerheden betreffende de lening u/g betreffen de vestiging van het recht van hypotheek op de registergoederen en het pandrecht op de roerende zaken.

3 Effecten

	2016 EUR	2015 EUR
Aandelen	2.865.271	2.894.629
Obligaties	802.082	828.302
	<u>3.667.353</u>	<u>3.722.931</u>

4 Overige vorderingen

	2016 EUR	2015 EUR
Lopende interest obligaties	10.768	9.537
Te vorderen dividendbelasting	–	1.088
Vooruitbetaalde bedragen	1.606	1.291
	<u>12.374</u>	<u>11.916</u>

In de overige vorderingen is, net als in 2015, geen bedrag begrepen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar.

5 Liquide middelen

	2016 EUR	2015 EUR
Kas	59	46
Bank	390.879	415.471
	390.938	415.517

De liquide middelen zijn terstond opeisbaar.

6 Eigen vermogen

	Algemene reserve	Herwaarderings- reserve	Bestemmings- reserve	Bestemmings- fonds	Totaal
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Stand per 31 december 2015	4.460.974	622.440	8.582	22.267	5.114.263
Mutaties 2016					
Resultaat boekjaar 2016	-123.050	-	878	19.674	-102.498
Herwaardering	-	-11.000	-	-	-11.000
Overheveling afschrijving	14.500	-14.500	-	-	-
Stand per 31 december 2016	4.352.424	596.940	9.460	41.941	5.000.765

Het resultaat is vooruitlopend op het besluit van het bestuur, als volgt verwerkt:

- Een bedrag van EUR 123.050 te onttrekken aan de algemene reserve.
- Een bedrag van EUR 878 toe te voegen aan de bestemmingsreserve.
- Een bedrag van EUR 19.674 toe te voegen aan het bestemmingsfonds.

De bestemmingsreserve is gevormd door het bestuur met een specifiek doel.

De bestemmingsreserves zijn als volgt nader te specificeren:

	Stand per 1 januari 2016	Dotatie 2016	Onttrekking 2016	Stand per 31 december 2016
	EUR	EUR	EUR	EUR
Jeugdreserve	4.972	-	-	4.972
Overige reserves	3.610	3.051	2.173	4.488
	<u>8.582</u>	<u>3.051</u>	<u>2.173</u>	<u>9.460</u>

Het bestemmingsfonds is als volgt nader te specificeren:

	Stand per 1 januari 2016	Dotatie 2016	Onttrekking 2016	Stand per 31 december 2016
	EUR	EUR	EUR	EUR
Internationaal Reisfonds	22.267	-	-	22.267
Mapping fonds	-	23.850	4.176	19.674
	<u>22.267</u>	<u>23.850</u>	<u>4.176</u>	<u>41.941</u>

7 Overlopende passiva

In de overlopende passiva is, net als in 2015, geen bedrag begrepen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar.

Financiële instrumenten

Algemeen

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de onderneming blootstellen aan marktrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans onder effecten zijn opgenomen.

De stichting handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het marktrisico te beperken.

Kredietrisico en renterisico

De effecten (waaronder obligaties) worden gewaardeerd op marktwaarde. Hiernaast loopt de stichting geen krediet- en renterisico.

Marktwaarde

De effecten, zoals in de balans verantwoord, zijn reeds gewaardeerd op marktwaarde. De marktwaarde van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen (lopende interest en te vorderen en vooruitbetaalde bedragen), liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

Niet in de balans opgenomen rechten & verplichtingen

Leaseverplichting

Ultimo 2016 heeft de stichting een meerjarige operational leaseverplichting inzake kopieerapparatuur. Voor 2017 bedraagt de verplichting circa EUR 4.600 (2016: EUR 4.600).

Staat van baten en lasten over 2016

8 Baten uit beleggingen

	2016 EUR	2015 EUR
Dividend, opbrengst obligaties en bankrente	28.638	41.408
Koersresultaten	150.499	62.584
	<u>179.137</u>	<u>103.992</u>

9 Personeelskosten

	2016 EUR	2015 EUR
Lonen en salarissen	110.023	64.214
Sociale lasten	21.820	10.829
Pensioenlasten	6.932	3.460
Overige personeelskosten	44.535	41.792
	<u>183.310</u>	<u>120.295</u>

Het aantal fte's per jaareinde bedraagt 3 fte (2015: 3,3 fte). Dit is inclusief 1 fte voor een medewerker met alleen onkostenvergoeding.

10 Overige kosten

	2016 EUR	2015 EUR
Bijdragen initiatieven buitenland	34.491	31.360
Centrum en representatie	39.226	39.020
Algemene kosten *	38.011	46.483
Diverse lasten	23.193	28.736
	<u>134.921</u>	<u>145.599</u>

Onder de algemene kosten is een bijdrage Fonds 65+ opgenomen van € 30.000.

Den Haag, 6 maart 2017

Namens het bestuur,

C.W.M. Wolvekamp
Voorzitter

H.G. de Pous-de Jonge
Secretaris

Initiatives of Change

Bruggen van vertrouwen bouwen

Overige gegevens

Nr. 63

Aan het bestuur van de Nederlandse Stichting
Initiatives of Change te Den Haag

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Stichting Initiatives of Change te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Initiatives of Change per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2016;
2. de staat van baten en lasten over 2016; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Initiatives of Change zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine organisaties-zonder-winststreven.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd.

Dordrecht, 14 februari 2017

Verstegen accountants en adviseurs B.V.,

was getekend,
drs. J. de Groot RA MPA

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

In de statuten zijn geen bepalingen opgenomen ten aanzien van resultaatbestemming.

Resultaatbestemming

Het bestuur heeft het resultaat over 2016 als volgt bestemd:

• Onttrekken aan de algemene reserve	EUR 123.050
• Toevoeging aan de bestemmingsreserve	EUR 878
• Toevoeging aan het bestemmingsfonds	EUR 19.674